

BEWONERSONDERZOEK
JOHAN JONGKINDSTRAAT

- eindrapport -

drs. D.L.M. Leveling
drs. K.J.C. Senden

Amsterdam, november 2001
Regioplan publikatienr. 433

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie
Max Euweplein 36
1017 MB Amsterdam
Tel.: 020 - 6277166
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Onderzoek
Advies en Informatie B.V. in opdracht van het
stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld en de
woningstichting Patrimonium.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
2	Onderzoeksmethode.....	3
2.1	Opzet onderzoek.....	3
2.2	Respons en non-respons	4
3	Sociale kaart Johan Jongkindstraat	5
4	Kennis van bewoners over plannen	11
5	Mening van bewoners over sloop	13
5.1	Argumenten tegen en voor sloop.....	13
5.2	De samenhang met andere variabelen	16
6	Wensen voor herhuisvesting	19
7	Samenvatting en conclusies	23
7.1	Inleiding	23
7.2	Kennis over plannen.....	23
7.3	Mening over sloop.....	24
7.4	Wensen voor herhuisvesting	25
Bijlagen		
Bijlage 1:	Vragenlijst woonwensen bewoners Westelijke Flats Jongkindstraat	27
Bijlage 2:	Kaart van Slotervaart/Overtoomse Veld	35
Bijlage 3:	Overzichtstabellen naar huishoudenssamenstelling	39

1 INLEIDING

Het stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld werkt samen met de gemeente, woningcorporaties, bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden aan de vernieuwing van Lelylaan en omgeving. Woningstichting Patrimonium, één van de partners van het consortium Far West, is eigenaar van zes portiekflats aan de Johan Jongkindstraat. In 1995 zijn de woningen gerenoveerd met de bedoeling tot 2010 weer mee te kunnen. De drie meest westelijke flats van de Johan Jongkindstraat staan in het Ruimtelijk Programma van Eisen voor 2004 op de nominatie gesloopt te worden ten behoeve van de nieuwbouw van het Regionaal Opleidingscentrum (ROC) en het doortrekken van de Jan Tooropstraat. In het Ruimtelijk Plan van Eisen wordt voor de drie oostelijke flats uitgegaan van sloop in 2008 om ruimte te maken voor nieuwbouwwoningen.

De bewoners van de flats zijn tijdens informatie-avonden op de hoogte gebracht van de plannen. Over het algemeen heerst er ontevredenheid over de voorgenomen plannen om te komen tot sloop. De bewoners geven aan over het algemeen tevreden te zijn met hun woning en woonomgeving. Daarnaast bestaat er veel onduidelijkheid over de mogelijkheden van herhuisvesting. Bewoners willen de toezegging dat de mogelijkheid bestaat om te verhuizen naar nieuwbouw. Het stadsdeel en Patrimonium kunnen dit met de huidige regelgeving niet beloven. Hierover bestaat ontevredenheid bij (een deel van de) bewoners.

RegioPlan heeft in opdracht van het stadsdeel en Patrimonium onderzoek gedaan naar wat de huidige bewoners van de plannen weten en vinden en wat hun wensen ten aanzien van herhuisvesting zijn.

2 ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Opzet onderzoek

De bewoners van de Johan Jongkindstraat zijn voorafgaand aan het onderzoek geïnformeerd over de plannen die het stadsdeel heeft voor de drie westelijke flats aan de Johan Jongkindstraat. Tijdens deze bewonersbijeenkomsten zijn bewoners op de hoogte gesteld over het onderzoek naar hun mening over sloop en hun ideeën over herhuisvestingsmogelijkheden. Voordat het veldwerk van start ging, hebben de bewoners een brief van het stadsdeel ontvangen. Hierin werd de komst van de enquêteurs aangekondigd, het doel van het onderzoek omschreven en werd gewezen op het belang om mee te werken. Aangezien het voornemen tot vervroegde sloop voorlopig alleen geldt voor de drie westelijke flats is besloten alleen de bewoners van deze flats te enquêteren. Voor de drie oostelijke flats worden op de langere termijn plannen ontwikkeld. Het was daarom nu niet zinvol deze flats al bij het onderzoek te betrekken.

Vooraf is de enquête in concept voorgelegd aan de bewonerscommissie van de Johan Jongkindstraat en aan een afvaardiging van het Comité Toekomst Johan Jongkindstraat. Er zijn twee bijeenkomsten met deze commissie geweest. In beide bijeenkomsten kon de bewonerscommissie niet overtuigd worden van het nut en de noodzaak van het onderzoek. Er is uiteindelijk geen overeenstemming bereikt over het onderzoek en de enquête. Het stadsdeel en Patrimonium vonden het toch belangrijk om de mening van bewoners te peilen. De enquête is opgenomen in bijlage 1.

Om een zo hoog mogelijke respons te bereiken, is gekozen voor het huis-aan-huis afnemen van de enquête. Een schriftelijke enquête zorgt in de regel voor een veel lagere respons. Een telefonische enquête kan daarentegen wel een hogere respons opleveren mits mensen uit de doelgroep telefonisch goed bereikbaar zijn en de taal van de enquêteur redelijk beheersen. Aangezien er veel mensen met een niet-Nederlandse achtergrond op de Johan Jongkindstraat wonen en er weinig zekerheid was over de telefonische bereikbaarheid van mensen, is gekozen voor een mondelinge huis-aan-huis-enquête.

In de periode van 8 oktober tot en met 12 oktober zijn alle huishoudens van de blokken waarvoor het sloopvoorstel geldt, bezocht door een tweetal enquêteurs. Er zijn ook Arabisch sprekende enquêteurs ingezet. Bewoners die via de huis-aan-huis-benadering niet zijn bereikt, hebben een schriftelijke versie van de enquête ontvangen, met de vraag de enquête in te vullen en terug te sturen naar Regioplan.

2.2 Respons en non-respons

In totaal zijn er 111 woningen in de drie westelijke flats aan de Johan Jongkindstraat. Van deze woningen waren gedurende de veldwerkperiode vier woningen niet bewoond. Deze woningen zijn daarom niet betrokken bij het onderzoek, hetgeen neerkomt op 107 woningen waarvan de bewoners geënquêteerd konden worden. Bij het onderzoek stond de mening van huishoudens centraal. Van 79 huishoudens hebben we een ingevulde enquête ontvangen. Dit komt neer op een respons van 73,8 procent. Volgens de regels van de statistiek betekent dit dat de gemeten uitslag maximaal 5,6 procent hoger of lager is dan wanneer alle huishoudens de enquête hadden ingevuld.

Tabel 2.1: Overzicht van de respons.

	Aantal huishoudens	Percentage
Succesvol aan de deur afgenomen	58	54
Door bewoners zelf ingevuld en geretourneerd	21	20
Totaal aantal huishoudens geënquêteerd	79	74

In totaal hebben we van 28 huishoudens geen ingevulde enquête ontvangen. Van deze 28 huishoudens hebben er 22 geweigerd mee te doen aan het onderzoek. Van deze 22 huishoudens hebben we de redenen van weigering weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2: Redenen van weigering.

	Aantal
Thuis, maar doet niet open	6
Geen zin/ wil niet/ niet nader gespecificeerd	11
Geen tijd/te druk	2
Hoofdbewoner niet te bereiken, o.a. vakantie	2
Enquête heeft geen nut	1

Het beeld van de respons per flat bleek redelijk eenduidig te zijn, dat wil zeggen dat er geen grote verschillen bestaan tussen de percentages respons per blok.

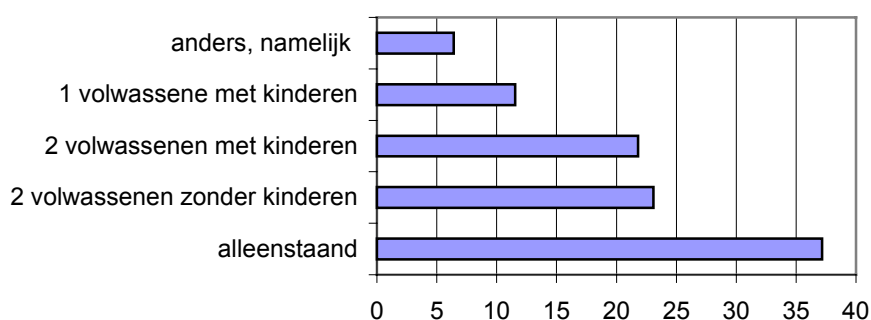
3 SOCIALE KAART JOHAN JONGKINDSTRAAT

Om een goed beeld te krijgen van de situatie in de Johan Jongkindstraat is het belangrijk om te weten wie er in de Johan Jongkindstraat wonen en wat hun woonsituatie is. In dit hoofdstuk bespreken we daarom de kenmerken van de woonsituatie (woonduur en aantal kamers) in relatie tot de kenmerken van het huishouden (de huishoudenssamenstelling, de leeftijd van de hoofdbewoner en van zijn eventuele kind(eren), het inkomen en de bevolkingsgroep waar toe de hoofdbewoner behoort).

Huishoudenssamenstelling

In onderstaande figuur (3.1) bekijken we de huishoudenssamenstelling. Alleenstaanden vormen met 37 procent de meest voorkomende huishoudensvorm. Er zijn bijna evenveel huishoudens bestaande uit twee volwassenen met kinderen als zonder kinderen.

Figuur 3.1: Verdeling van de respondenten naar huishoudenssamenstelling (%) (N=79).

Leeftijdverdeling

Bij de leeftijdverdeling is het belangrijk om op te merken dat het om de verdeling gaat van de leeftijden van de respondenten. Uit tabel 3.2 blijkt dat een derde van de respondenten onder de 35 jaar is. Bijna dertig procent is 55 jaar of ouder.

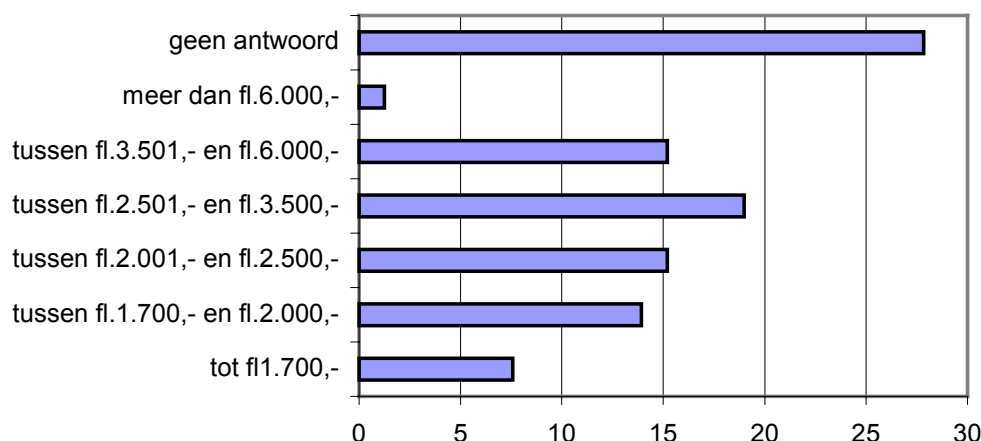
Tabel 3.2: Leeftijdverdeling van de respondenten (in drie klassen).

	Aantal	Percentage
Tot 35 jaar	26	33
35 – 54 jaar	30	38
55 jaar en ouder	23	29
Totaal	79	100

Huishoudeninkomen

Aan de bewoners is ook gevraagd naar het netto maandinkomen van het huishouden. Van de 79 respondenten hebben er 57 hierop geantwoord. De respondenten die geen antwoord wilden geven staan in de bovenste staaf afgebeeld. De resultaten ervan staan in figuur 3.2.

Figuur 3.2: Netto maandinkomen per huishouden (%) (N=79).

Bevolkingsgroep

Bij de verdeling van bevolkingsgroepen woonachtig in de Jongkindstraat zien we dat de Nederlanders eruit springen. Ook de Marokkaanse bevolking heeft een redelijke vertegenwoordiging in de Jongkindstraat; hierop volgen de Turkse en Surinaamse bevolkingsgroep. Tot de categorie 'anders' behoren ondermeer respondenten van Russische, Indonesische en Iraanse komaf.

Tabel 3.3: Verdeling respondenten naar bevolkingsgroep.

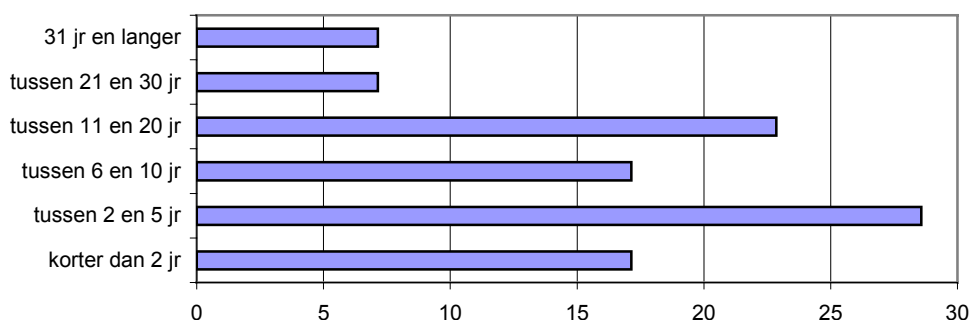
	Aantal	Percentage
Nederlands	47	62
Marokkaans	9	12
Turks	5	7
Surinaams	5	7
Anders	10	13
Totaal	76	100

Woningkenmerken

Bij kenmerken van de woning die van invloed kunnen zijn op de woonwensen van respondenten is met name de woonduur van belang. Iets meer dan een derde deel van de respon-

denten woont langer dan 10 jaar in hun woning. Bijna de helft van de respondenten woont er echter niet langer dan 5 jaar. Dit is te zien in figuur 3.3.

Figuur 3.3: Verdeling respondenten naar woonduur (%) (N=79).

Ten slotte kijken we nog naar de samenhang tussen leeftijd en woonduur, de samenhang tussen huishoudenssamenstelling en woonduur en naar de samenhang tussen huishoudenssamenstelling en het aantal kamers. Bijna driekwart van de respondenten in de leeftijdscategorie tot 35 jaar woont korter dan 5 jaar in de Jongkindstraat. Bij de leeftijdscategorie van 55 jaar en ouder zien we juist dat meer dan tachtig procent van deze respondenten langer dan 10 jaar in de Jongkindstraat woont. Dit is te zien in tabel 3.4.

Tabel 3.4: Verdeling van de leeftijd van de respondenten naar woonduur.

		Tot 35 jaar	35 – 54 jaar	55 jaar en ouder	Totaal
kortere dan 2 jr	Aantal	8	7		15
	%	31%	23%		19%
tussen 2 en 5 jr	Aantal	11	8	4	23
	%	42%	27%	17%	29%
tussen 6 en 10 jr	Aantal	5	7		12
	%	19%	23%		15%
tussen 11 en 20 jr	Aantal	2	8	9	19
	%	8%	27%	39%	24%
tussen 21 en 30 jr	Aantal			5	5
	%			22%	6%
31 jr en langer	Aantal			5	5
	%			22%	6%
Totaal	Aantal	26	30	23	79
	%	100%	100%	100%	100%

Wanneer we vervolgens de relatie van de huishoudenssamenstelling met de woonduur bekijken dan valt op dat alleenstaanden voor meer dan de helft korter dan 5 jaar op de Jongkindstraat wonen. Ook de categorie respondenten van twee volwassenen met kinderen woont er nog relatief kort maar vaak wel langer dan de categorie alleenstaanden. Twee volwassenen zonder kinderen hebben relatief de langste woonduur op de Jongkindstraat. Dit is te zien in tabel 3.5.

Tabel 3.5: Verdeling van de huishoudenssamenstelling naar woonduur.

		Alleen- staand	Twee volw. kinderen	Twee volw. zonder kinderen	Eenouder- met gezin	Anders	Totaal
Korter dan 2 jr	Aantal	6	4	2	3		15
	%	21%	22%	12%	33%		19%
tussen 2 en 5 jr	Aantal	10	5	7	1		23
	%	35%	28%	41%	11%		30%
tussen 6 en 10 jr	Aantal	1	2	6	2	1	12
	%	3%	11%	35%	22%	20,0%	15%
tussen 11 en 20 jr	Aantal	5	4	2	3	4	18
	%	17%	22%	12%	33%	80,0%	23%
tussen 21 en 30 jr	Aantal	5					5
	%	17%					6%
31 jr en langer	Aantal	2	3				5
	%	7%	17%				6%
Totaal	Aantal	29	18	17	9	5	78
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Voordat we de relatie tussen de huishoudenssamenstelling en het aantal kamers nagaan, bekijken we eerst de verdeling van de kamers. In onderstaande tabel (tabel 3.6) zien we dat meer dan de helft van de respondenten vier kamers heeft. Een vijfde heeft een 3-kamerwoning en 24 procent een 2-kamerwoning.

Tabel 3.6: Verdeling respondenten naar aantal kamers.

	Aantal	Percentage
2 kamers	19	24
3 kamers	16	20
4 kamers	44	56
Totaal	79	100

Bij de verdeling van de huishoudenssamenstelling naar aantal kamers valt op dat van de alleenstaanden bijna de helft een 2-kamerwoning heeft, van de volwassenen met kinderen heeft een meerderheid die 4-kamerwoning (59%). Bij de volwassenen zonder kinderen is er ook een meerderheid die vier kamers heeft (61%) maar is er aan de andere kant ook een redelijk aandeel dat twee kamers heeft (28%). Dit is te zien in onderstaande tabel (tabel 3.7).

Tabel 3.7: Verdeling van de huishoudenssamenstelling naar aantal kamers.

		Alleen- staand	Twee volw. zonder kinderen	Twee volw. met kinderen	Eenouder -gezin	Anders	Totaal
2 kamers	Aantal	13	5	1			19
	%	45%	28%	6%			24%
3 kamers	Aantal	7	2	6		1	16
	%	24%	11%	35%		20%	21%
4 kamers	Aantal	9	11	10	9	4	43
	%	31%	61%	59%	100%	80%	55%
Totaal	Aantal	29	18	17	9	5	78
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

4 KENNIS VAN BEWONERS OVER PLANNEN

In de enquête is aandacht besteed aan de kennis die bewoners vooraf hadden over de plannen die er zijn voor hun woonblok. Tijdens bewonersbijeenkomsten en via door het stadsdeel verspreide informatie zijn bewoners op de hoogte gesteld van het vervroegde sloopbesluit. Uit tabel 4.1 blijkt dat meer dan de helft van de bewoners niet aanwezig was op de bewonersbijeenkomsten die in april en mei 2001 zijn georganiseerd.

Tabel 4.1: Aanwezigheid op een van de bewonersbijeenkomsten.

	Aantal	Percentage
Ja	35	44
Nee	44	56
Totaal	79	100

Een jaar voordat de woningen gesloopt worden, krijgen de bewoners van de drie flats stadsvernieuwingsurgentie. Daarmee krijgen ze voorrang op andere woningzoekenden op de Amsterdamse woningmarkt. De bewoners moeten wel zelf op zoek naar een andere woning via de Woningnet-krant of internet. Woningstichting Patrimonium begeleidt de woningzoekenden hierbij. Deze informatie is tijdens de bewonersbijeenkomsten en via de informatiebrief verspreid. Bijna driekwart van de 79 respondenten (71%) was hiervan op de hoogte; 13 respondenten (17%) gaven aan hier gedeeltelijk van op de hoogte te zijn en 10 respondenten (13%) wisten hier niet van.

Voorafgaand aan de enquête hebben bewoners een concepttekst van het Basis-Sociaal Plan ontvangen. Hierin staat waar stadsvernieuwingskandidaten recht op hebben. In tabel 4.2 staat voor vier aspecten aangegeven of bewoners bekend zijn met deze feiten uit het Sociaal Plan.

Tabel 4.2: Bekendheid met het feit dat:

	Wel bekend		Niet bekend	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
1. Het verkrijgen van stadsvernieuwingsurgentie.	57	72	22	28
2. Het verkrijgen van een verhuisvergoeding van €4.500 (fl. 9.917,-).	66	84	13	17
3. Individuele bewonersbegeleiding.	40	51	38	49
4. Bij de huishoudenssituatie passende herhuisvesting.	51	65	27	35

Uit deze tabel blijkt dat bewoners niet altijd op de hoogte zijn van hun rechten bij herhuisvesting. De helft van de respondenten weet niet dat ze individuele begeleiding kunnen krijgen bij het zoeken naar passende herhuisvesting. Ongeveer een vijfde van de respondenten is niet op de hoogte van het feit dat ze in aanmerking komen voor een verhuisvergoeding.

Respondenten is ook gevraagd naar hun mening over de informatie in de brochure die verspreid is onder de bewoners. In deze brochure stond informatie over het Sociaal Plan en de herhuisvestingsmogelijkheden. Zoals uit tabel 4.3 blijkt vindt zestig procent van de respondenten deze brochure duidelijk.

Tabel 4.3: De informatiebrochure.

	Aantal	Percentage
De brochure was duidelijk	47	60
De brochure was niet duidelijk	7	9
Geen mening	25	32
Totaal	79	100

Ten slotte is de respondenten gevraagd naar informatie die ze in de huidige brochure missen en die ze graag in de volgende brochure vermeld zouden zien. Een kwart van de respondenten heeft hier één of meer onderwerpen ingevuld. Het meest voorkomende onderwerp was de vraag wanneer de flats definitief gesloopt worden, ook was er nog een aantal vragen rondom de stadsvernieuwingsurgentie en vooral wanneer deze ingaat. Ten slotte hebben respondenten ook nog wel behoefte aan individuele begeleiding en zijn ze benieuwd waar ze precies kunnen gaan wonen in de toekomst.

5 MENING VAN BEWONERS OVER SLOOP

In de enquête is gevraagd naar de mening van de bewoners over het sloopvoorstel. Iets meer dan de helft van de respondenten is tegen de sloop van hun woning. Ruim eenderde is voor sloop. Elf respondenten (14%) weten niet of ze voor of tegen sloop zijn (zie tabel 5.1).

Tabel 5.1: Mening over sloop.

	Aantal	Percentage
Tegen	40	51
Voor	28	35
Weet niet	11	14
Totaal	79	100

5.1 Argumenten tegen en voor sloop

Aan de respondenten is, afhankelijk van hun mening, gevraagd naar de argumenten voor of tegen sloop. In deze paragraaf gaan we in op de argumenten van de voor- en tegenstanders van sloop. In tabel 5.2 en 5.3 staan de meestgenoemde antwoorden vermeld. Respondenten konden bij deze vraag meer dan één antwoord geven.

Tabel 5.2: Belangrijkste argumenten tegen sloop.

	Aantal	Percentage
Tevreden met deze woning	34	43
Vind dit een prettige buurt	21	27
Wil niet verhuizen	10	13
Woning is kortgeleden gerenoveerd/ na renovatie zeer tevreden	4	5
Kinderen zitten hier op school	3	4
Dichtbij openbaar vervoer	3	4

Uit tabel 5.2 blijkt dat veel tegenstanders van sloop tevreden zijn met de woning en de buurt. Andere argumenten tegen sloop zijn dat mensen niet willen verhuizen en dat de woning kort geleden nog gerenoveerd is. Hieronder volgen enkele citaten van tegenstanders van sloop.

Tevreden met deze woning

“Ik ben tevreden met deze woning en woon al 25 jaar hier”.

“Ondanks dat de woning veertig jaar is, is er geen scheurtje te bekennen, pas gerenoveerd, uitstekende woning en een goede buurt”.

Vind dit een prettige buurt

“Zeer tevreden met de buurt, ik heb het erg naar mijn zin. Zoiets krijg je niet terug”.

“Veilig voor de kinderen, geen probleebuurt, openbaar vervoer in de buurt”.

Wil niet verhuizen

“Ik wil niet verhuizen, dat brengt veel onkosten met zich mee”.

“Ik vind het hier fijn en wil niet verhuizen. De renovatie is weggegooid geld”.

Woning is kort geleden nog gerenoveerd

“Het is gezellig en alles is net gerenoveerd”.

“Men gooit geld over de balk voor woningen die net gerenoveerd zijn”.

Een veelgehoord argument tegen sloop is de tevredenheid met de woning. Tegenstanders geven aan dat de woning nog voldoet aan de eisen. Een aantal respondenten geeft aan dat de woningen nog niet zo lang geleden gerenoveerd zijn.

Tabel 5.3: belangrijkste argumenten voor sloop.

	Aantal	Percentage
Woning is te klein	11	14
Wil weg uit deze buurt	8	10
Mis een lift	8	10
Woning is van slechte kwaliteit	7	9
Geen keuze	4	5

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het argument dat de woning te klein is, het meest genoemd wordt door voorstanders van sloop. Verder geven voorstanders aan weg te willen uit de buurt, een lift te missen en de woning van slechte kwaliteit te vinden. Een aantal respondenten geeft aan geen keus te hebben. Hieronder staat een aantal citaten van voorstanders van sloop, geordend naar argumenten.

Woning is te klein

“De woning is te klein, de buurt te lawaaiig en vies”.

“Een te kleine keuken, eigenlijk is hele woning te klein”.

Wil weg uit deze buurt

“Ik ben tevreden met de woning, maar heb alleen last van de omgeving”.

“De trappenhuisen stinken, er ligt overal rotzooi op straat en er is veel geluidsoverlast”.

“Veel criminaliteit bij station Lelylaan”.

Mis een lift

“Ik mis een lift. Vier hoog is te hoog”.

“Ik ben tevreden met de woning, maar heb moeite met traplopen”.

Woning is van slechte kwaliteit

“De woning is zeer slecht, vochtproblemen, scheuren in muren en plafonds en de keuken is te klein”.

“De woningen zijn oud, last van ongedierte en de muren zijn zeer slecht”.

“Veel slechter kan het niet”.

Geen keuze

“Het gaat toch weg, wij hebben geen keus”.

Bovenstaande citaten geven een beeld van de argumenten van voorstanders van sloop. De citaten laten tevens zien dat in een aantal gevallen men om meer dan één reden voor sloop is. Bewoners vinden bijvoorbeeld hun woning te klein en van slechte kwaliteit.

Eén van de argumenten van de voorstanders van sloop is de slechte kwaliteit van de woningen. Dit in tegenstelling tot de tegenstanders van sloop, die tevreden zijn met de woning en aangeven dat de woning nog voldoet aan de eisen. Ook de buurt is een argument dat door zowel voor- als tegenstanders wordt gebruikt. Voorstanders van sloop geven aan dat de buurt achteruit gaat, kind-onvriendelijk en rommelig is. Tegenstanders van sloop vinden de buurt daarentegen prettig om in te wonen, veilig voor kinderen en goed bereikbaar met openbaar vervoer.

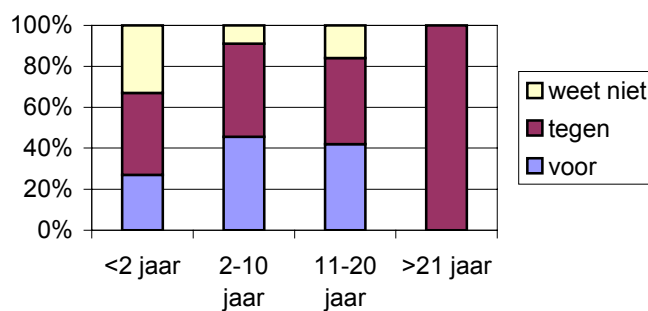
5.2 De samenhang met andere variabelen

Of respondenten voor of tegen sloop zijn, kan ook beïnvloed worden door kenmerken van de woning en/of kenmerken van het huishouden. Achtereenvolgens wordt in deze paragraaf gekeken in hoeverre de woontijd en kenmerken van het huishouden van invloed zijn op de mening over sloop.

Woontijd

In figuur 5.1 wordt de mening over sloop naar woontijd weergegeven. Van de respondenten die korter dan twee jaar aan de Jongkindstraat wonen, is veertig procent tegen sloop; ruim een kwart is voor sloop. Van de groep mensen die er langer dan tien jaar woont, wonen er tien al langer dan 21 jaar. Alle tien de respondenten geven aan tegen sloop te zijn. De sociale en emotionele binding die zij met de buurt hebben, zal hier ongetwijfeld een belangrijke oorzaak van zijn.

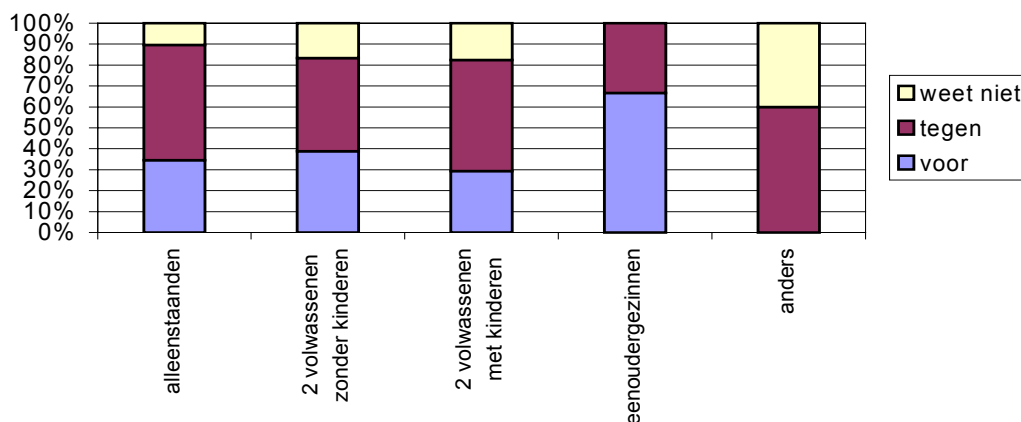
Figuur 5.1: Mening over sloop naar woontijd (in procenten) (N=79).

Huishoudenssamenstelling

Bijna veertig procent van de respondenten vormt een eenpersoonshuishouden; elf procent is een eenoudergezin. Van de vier onderscheiden huishoudentypen is het eenoudergezin het enige type waar meer voor- dan tegenstanders van sloop zijn. Tweederde van de eenoudergezinnen is voor sloop; een derde is tegen. Alleenstaanden zijn relatief gezien het meest tegen sloop (zie figuur 5.2). Wanneer we een onderscheid maken tussen huishoudens met kinderen en huishoudens zonder kinderen, dan blijkt dat huishoudens met kinderen relatief vaker voor sloop zijn dan huishoudens zonder kinderen.

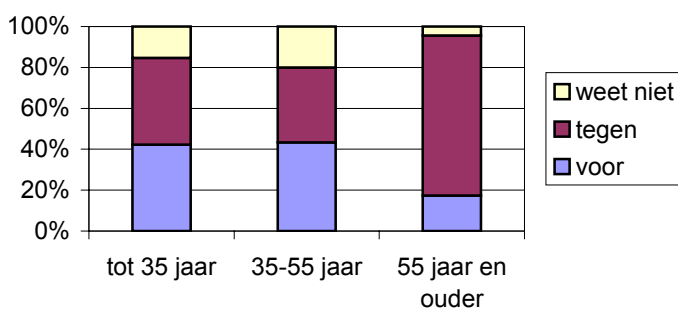
Figuur 5.2: Mening over sloop naar huishoudenssamenstelling (%) (N=79).

Leeftijd van de respondent

De leeftijd van de respondent kan van invloed zijn op de mening over sloop. Uit figuur 5.3 blijkt dat bijna tachtig procent van de respondenten van 55 jaar en ouder tegen sloop is. Respondenten onder de 55 jaar zijn ongeveer even vaak voor als tegen sloop. Uit hoofdstuk 3 is gebleken dat ruim tachtig procent van de respondenten van 55 jaar en ouder langer dan tien jaar in hun huidige woning woont. Uit de samenhang van woonduur en mening over sloop is gebleken dat mensen die er langer wonen, vaker tegen sloop zijn. Het zijn vooral de ouderen die een lange woonduur hebben opgebouwd. Verwacht mag worden dat de band die zij in de loop der jaren hebben opgebouwd met de buurt een belangrijke reden is voor het feit dat zij veelal tegen sloop zijn.

Figuur 5.3: Mening over sloop naar leeftijd van de respondenten (%) (N=79).

Netto maandinkomen van huishouden

Tot slot kan ook het huishoudensinkomen van invloed zijn op de mening over sloop. Uit tabel 5.4 blijkt dat het aantal voor- en tegenstanders per inkomenscategorie niet veel varieert. Het inkomen is niet van invloed op de mening over sloop. Aangezien het totaal aantal res-

pondenten per inkomenscategorie klein is, dienen de percentages voorzichtig geïnterpreteerd te worden.

Tabel 5.4: Mening over sloop naar netto maandinkomen van het huishouden.

Netto maandinkomen	Aantal respondenten	Voor sloop	Tegen sloop	Weet niet
< fl. 1.700	6	1 (16,7%)	3 (50,0%)	2 (33,3%)
fl. 1.700 – fl. 2.000	11	6 (54,5%)	5 (45,5%)	
fl. 2.001 – fl. 2.500	12	6 (50,0%)	5 (41,7%)	1 (8,3%)
fl. 2.501 – fl. 3.500	15	4 (26,7%)	6 (40,0%)	5 (33,3%)
fl. 3.501 – fl. 6.000	12	5 (41,7%)	5 (41,7%)	2 (16,7%)
Meer dan fl. 6.000	1	1 (100,0%)		
Niet ingevuld	22			

6 WENSEN VOOR HERHUISVESTING

Naast mening over sloop is aan de respondenten ook gevraagd welke wensen zij hebben ten aanzien van de herhuisvesting. Respondenten konden in de enquête aangeven naar welk woningtype hun voorkeur uitgaat. Hierbij bestond de mogelijkheid een eerste, tweede en derde voorkeur te geven. In tabel 6.1 staat een overzicht van deze voorkeuren. Bij de eerste voorkeur springt de eengezinswoning er duidelijk uit; 36% van de respondenten geeft de voorkeur aan een eengezinswoning. Verder blijkt ook de etagewoning met lift favoriet te zijn.

Tabel 6.1: Voorkeur voor woningtype.

	Eerste voorkeur		Tweede voorkeur		Derde voorkeur	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Portieketagewoning zonder lift	10	13	2	3	8	10
Bovenwoning	7	9	7	9	-	-
Benedenwoning	13	17	11	14	1	1
Etagewoning/flat met lift	15	19	9	11	4	5
Eengezinswoning	27	34	6	8	2	3
Seniorenwoning	2	3	4	5	-	-
Maisonnette	-	-	6	8	9	11
Overig	4	5	6	8	2	3
Geen 1 ^e /2 ^e /3 ^e keuze	-	-	28	35	53	67

In de vragenlijst is ook gevraagd naar de kenmerken waaraan een woning zou moeten voldoen. Bewoners konden aan de hand van een lijstje met kenmerken aangeven of ze het betreffende kenmerk belangrijk of niet belangrijk vonden. Tabel 6.2 geeft hiervan een overzicht. Gezien het feit dat veel mensen de eengezinswoning als eerste voorkeur hebben opgegeven, is het opvallend dat 86 procent van de respondenten aangeeft een balkon erg belangrijk te vinden. Verwacht mag worden dat veel respondenten bij de beantwoording van de vraag over het belang van bepaalde woningkenmerken, de keuze voor een type woning niet heeft meegespeeld.

Tabel 6.2: Overzicht van belang van woningkenmerken in procenten (N=79).

Kenmerken van de woning	Belangrijk	Niet belangrijk	Weet niet	Geen mening
Nieuwbouw	63	28	1	8
Bestaande bouw	24	59	1	16
Balkon	85	10	-	5
Eigen tuin	52	39	1	8
Gemeenschappelijke tuin of binnenplaats	28	61	1	11
Lift	60	33	1	5
Mogelijkheden om aan te passen voor ouderen	46	44	1	9
Centrale verwarming	92	5	1	1
Geluidsisolatie	92	3	1	4
Berging	92	4	1	3

Een berging, geluidsisolatie, centrale verwarming en een balkon wordt door de respondenten erg belangrijk gevonden. Respondenten hechten minder waarde aan een gemeenschappelijke tuin of binnenplaats en aan het feit dat het een bestaande woning is in plaats van nieuwbouw. Daarnaast konden respondenten aangeven of er nog andere dingen zijn die ze belangrijk vinden aan een woning. Opvallend vaak (34 keer) is “ruimte voor wasmachine en/of wasdroger” genoemd. “Genoeg ruimte” is zes keer genoemd, dubbele beglazing vijf keer en voldoende licht vier keer.

In de vragenlijst is ook gevraagd naar de buurt waarin men in de nabije toekomst graag zou willen wonen. De enquêteurs hadden voor deze vraag een overzichtskaart van het stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld bij zich. Bij het stellen van de vraag konden bewoners op de kaart aangeven aan welke locatie zij de voorkeur geven. Deze kaart is opgenomen in bijlage 2. Het is aannemelijk dat het tonen van deze kaart van invloed is geweest op de veelvuldige keuze van buurten binnen het stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld. Bewoners konden hierbij meer dan een antwoord geven. Tabel 6.3 geeft een overzicht van de gewenste locaties.

De keuze voor het plangebied Project Lelylaan springt eruit. Bijna een derde van de respondenten geeft de eerste voorkeur aan het wonen in dit plangebied (de huidige woonbuurt).

Tabel 6.3: Overzicht van gewenste locaties voor herhuisvesting.

	Eerste voorkeur		Tweede voorkeur		Derde voorkeur	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Andreasterrein	6	8	1	1	2	3
Plangebied Project Lelylaan	22	28	4	5	1	1
Jacques Veltmanstraat	7	9	1	1	1	1
Overtoomse Veld Noord of Zuid	6	8	4	5	2	3
Koningin Wilhelminaplein	1	1	1	1	-	-
Delflandpleinbuurt/Staalmanpleinbuurt	1	1	2	3	-	-
Nieuw Sloten	8	10	7	9	4	5
Oostoever	-	-	1	1	1	1
Slotervaart overig	12	15	5	6	-	-
Stadsdeel Osdorp	1	1	5	6	5	6
Stadsdeel Geuzenveld/Slotermeer	2	3	1	1	1	1
Stadsdeel Bos en Lommer	-	-	2	3	-	-
Anders, binnen Amsterdam	10	13	10	13	8	10
Anders, buiten Amsterdam	3	4	-	-	2	3

Naast woningtype en locatievoorkeur is de respondenten ook gevraagd aan te geven hoeveel huur zij maximaal willen betalen voor een andere woning. Slechts zes procent van de respondenten wil in de toekomst in de vrije sector huren (meer dan 998 gulden per maand). Tabel 6.4 laat zien dat het overgrote deel (88 procent) in aanmerking wil komen voor een woning uit de kernvoorraad of kernvoorraad-plus.

Tabel 6.4: Maximale huurprijs.

	Aantal	Percentage
tussen fl. 450,- en fl. 750,-	33	42
Tussen fl. 751,- en fl. 997,-	36	46
Tussen fl. 998,- en fl. 1.500,-	2	3
Meer dan fl. 1.500,-	2	3
Geen antwoord	6	8
Totaal	79	102*

* Door afronding van de percentages is het totaal van de percentages niet gelijk aan 100.

Naast huren kunnen huishoudens wellicht ook een woning kopen. Ruim een kwart van de respondenten (28%) heeft belangstelling voor een koopwoning, 72 procent wil geen woning kopen. Van de respondenten die aangeven belangstelling te hebben voor een koopwoning, kan en wil meer dan de helft tussen de fl. 261.000,- en fl. 380.000,- hiervoor betalen (zie tabel 6.5).

Tabel 6.5: Maximale prijs van een koopwoning.

	Aantal	Percentage
Minder dan fl.260.000,-	3	14
Tussen fl. 261.000,- en fl. 380.000,-	12	55
Tussen fl. 381.000,- en fl. 500.000,-	3	14
Geen antwoord	4	18
Totaal	22	101*

* Door afronding van de percentages is het totaal van de percentages niet gelijk aan 100.

In de enquête is ook gevraagd naar de verwachtingen van de respondenten over hun toekomstige huisvestingssituatie. Veertig procent van de respondenten verwacht dat, wanneer de sloopplannen voor 2004 doorgaan, zij er in hun nieuwe woonsituatie op vooruitgaan; twintig procent verwacht een achteruitgang (zie tabel 6.6). Veertig procent geeft aan het niet te weten.

Tabel 6.6: Verwachting voor toekomstige woonsituatie indien sloopplannen voor 2004 doorgaan.

	Aantal	Percentage
Vooruit	31	39
Achteruit	13	17
Weet niet	32	41
Gelijk blijven	3	4
Totaal	79	101*

* Door afronding van de percentages is het totaal van de percentages niet gelijk aan 100.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

7.1 Inleiding

In opdracht van het stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld en woningstichting Patrimonium heeft RegioPlan een onderzoek uitgevoerd naar kennis en mening van bewoners van de Jongkindstraat over de plannen die bestaan voor hun woonbuurt en hun wensen ten aanzien herhuisvesting. Om dit te achterhalen is een enquête afgenomen bij de huishoudens van de drie westelijke flats aan de Jongkindstraat. Om een zo hoog mogelijke respons te bereiken is gekozen voor het huis-aan-huis afnemen van de enquête. De huishoudens werden bezocht door een tweetal enquêteurs. Er zijn ook Arabisch sprekende enquêteurs ingezet. Bewoners die we via de huis-aan-huis benadering niet hebben kunnen bereiken, hebben een schriftelijke versie van de enquête met een begeleidende brief ontvangen.

Van de 107 huishoudens die in principe geënuquêteerd konden worden, hebben we van 79 een ingevulde enquête ontvangen. Dit is een respons van 74 procent.

In dit hoofdstuk volgen de belangrijkste bevindingen.

7.2 Kennis over plannen

Tijdens bewonersbijeenkomsten en via door het stadsdeel verspreide informatie zijn bewoners op de hoogte gesteld van het besluit tot vervroegde sloop. Meer dan de helft van de respondenten was niet aanwezig op die bijeenkomsten. Een jaar voordat de woningen gesloopt worden, krijgen de bewoners stadsvernieuwingsurgentie. In het Basis-Sociaal Plan staan rechten en plichten van stadsvernieuwingskandidaten. Het merendeel van de respondenten is op de hoogte van het feit dat ze stadsvernieuwingsurgentie en een verhuisvergoeding krijgen (respectievelijk 72 en 84%). Minder respondenten zijn op de hoogte van het feit dat ze individuele bewonersbegeleiding kunnen krijgen bij herhuisvesting, namelijk 51 procent. Zestig procent van de respondenten vond de informatie in de meegestuurde brochure duidelijk. Er blijken wel nog vragen te zijn over de definitieve sloopdatum van de flats en de ingangsdatum van de stadsvernieuwing.

7.3 Mening over sloop

Van de geënquêteerde huishoudens is 51 procent tegen sloop, 35 procent is voor sloop en 14 procent heeft hierover geen mening.

Argumenten tegen sloop

- Een groot deel van de respondenten (43%) geeft aan tevreden te zijn met de woning en is daarom tegen sloop.
- Ruim een kwart van de respondenten (27%) vindt het een prettige buurt om te wonen. Men geeft aan tevreden te zijn met de buurt. De nabijheid van openbaar vervoer wordt door sommigen apart genoemd.
- Naast tevredenheid met woning en buurt geven respondenten ook aan niet te willen verhuizen. Over het algemeen zijn dit ouderen die al lang in hun woning wonen en niet willen verhuizen. Een enkeling is net verhuisd en wil daarom niet nog eens verhuizen.
- In 1995 zijn de woningen gerenoveerd. Vijf procent van de respondenten zegt tevreden te zijn met de woning aangezien deze kort geleden nog gerenoveerd zijn.

Argumenten voor sloop

- De meest genoemde reden voor sloop is dat de woning te klein is. Veertien procent van de respondenten voert dit aan als argument voor sloop.
- Tien procent van de respondenten geeft aan weg te willen uit de buurt. De criminaliteit en rommel in de buurt wordt genoemd als reden voor sloop.
- Tien procent van de respondenten mist een lift in de flat. De oudere bewoners krijgen steeds meer moeite met traplopen.
- Sommige voorstanders van sloop (9%) vinden de woning van slechte kwaliteit. Deze respondenten geven aan dat er scheuren in de muren en plafonds zitten en dat de muren zeer slecht zijn.
- Tot slot geeft een aantal respondenten aan geen keuze te hebben, omdat er al besloten is dat er gesloopt gaat worden.

Opvallend is dat de kwaliteit van de woning en de woonomgeving zowel als argument voor als tegen sloop wordt gegeven.

Samenhang met andere variabelen

- Wanneer gekeken wordt naar de mening over sloop en de woonduur blijkt dat huishoudens die er tussen de twee en tien jaar wonen, relatief gezien het meest voor sloop zijn. Huishoudens die reeds lang in hun huidige woning wonen, zijn vaak tegen sloop. Tien huishoudens wonen langer dan 21 jaar in hun woning. Zij zijn alle tien tegen sloop. De lange

woonduur gaat vaak gepaard met een hogere leeftijd. De ervaring is dat deze respondenten vaak een sociale en emotionele binding hebben met de buurt.

- Eenoudergezinnen zijn relatief gezien het meest voor sloop (66,7%). Alleenstaanden en huishoudens bestaande uit twee volwassenen met kinderen zijn relatief het meest tegen sloop (respectievelijk 55 en 53%).

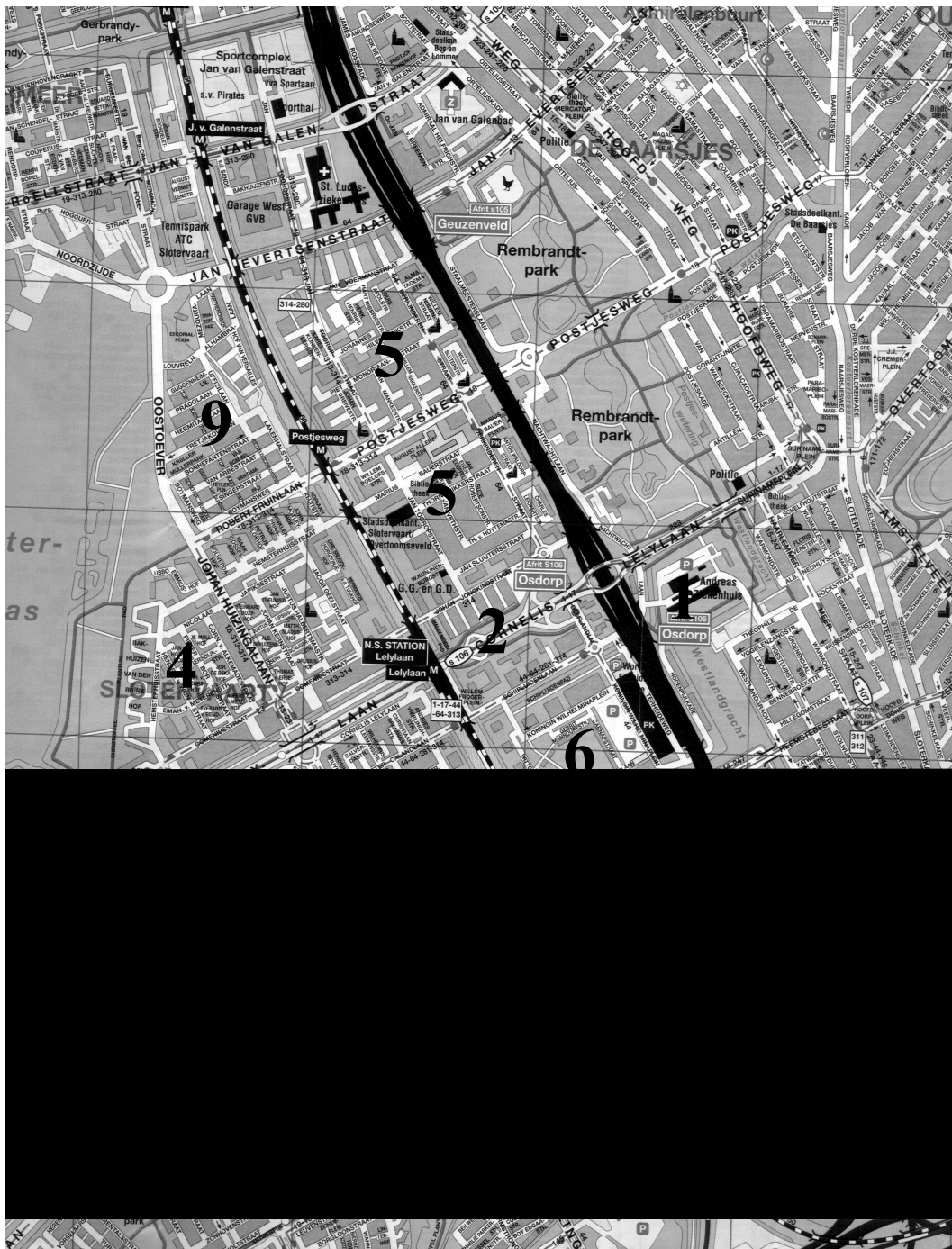
7.4 Wensen voor herhuisvesting

- De eengezinswoning is het meest populair bij de geënquêteerde huishoudens; 34 procent van de respondenten geeft hieraan de eerste voorkeur. Daarnaast geven ze ook veel huishoudens de voorkeur aan een etagewoning met lift en aan een benedenwoning.
- Een berging, geluidsisolatie, centrale verwarming en een balkon zijn kenmerken waaraan de respondenten veel waarde hechten. Respondenten hechten minder waarde aan een gemeenschappelijke tuin of binnenplaats en aan het feit dat het een bestaande woning is in plaats van nieuwbouw.
- Ruim een kwart van de respondenten wil in het plangebied Project Lelylaan blijven wonen. Daarnaast zijn Slotervaart en Nieuw Sloten veel genoemd door respondenten als gewenste locatie voor herhuisvesting.
- Bijna de helft van de respondenten (46%) wil tussen de 751 en 997 gulden aan huur betalen. Ruim veertig procent wil tussen de 450 en 712 gulden betalen. Zes procent van de respondenten wil in de toekomst in de vrije sector huren.
- Ruim een kwart van de respondenten heeft belangstelling voor een koopwoning. Het overgrote deel geeft aan hiervoor tussen de 261.000 en 380.000 gulden te willen en kunnen betalen. Ruim zeventig procent van de geënquêteerde huishoudens wil geen koopwoning.
- Bijna veertig procent van de respondenten verwacht een vooruitgang van de woonsituatie indien de sloopplannen van 2004 doorgaan.

BIJLAGEN

BIJLAGE 2:

Kaart van Slotervaart/Overtoomse Veld (gebruikt bij het stellen van vraag 8)

BIJLAGE 3:
Overzichtstabellen naar huishoudenssamenstelling
Tabel B3-1: Relatie tussen huishoudenssamenstelling en mening over sloop.

		Alleen- staand	Twee volw. zonder kinderen	Twee volw. met kinderen	Eenoudergezin	Totaal
Voor sloop	Aantal	10	7	5	6	28
	%	35%	39%	29%	67%	38%
Tegen sloop	Aantal	16	8	9	3	36
	%	55%	44%	53%	33%	49%
Weet niet	Aantal	3	3	3		9
	%	10%	17%	18%		12%
Totaal	Aantal	29	18	17	9	73
	%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel B3-2: Relatie tussen huishoudenssamenstelling en eerste voorkeur woonbuurt

		Alleen- staand	Twee volw. zonder kinderen	Twee volw. met kinderen	Eenouder- gezin	Totaal
Andreasterrein	Aantal	2		2	2	6
	%	7%		12%	22%	8%
Plangebied Project Lelylaan	Aantal	8	6	5	1	20
	%	28%	33%	29%	11%	27%
Jacques Veltmanstraat	Aantal	2	2	1	1	6
	%	7%	11%	6%	11%	8%
Overtoomse Veld	Aantal	2	1	1	1	5
	%	7%	6%	6%	11%	7%
Koningin Wilhelminaplein	Aantal	1				1
	%	34%				1%
Delflandpleinbuurt/ Staalmanpleinbuurt	Aantal				1	1
	%				11%	1%
Nieuw Sloten	Aantal	2	1	2	2	7
	%	7%	6%	12%	22%	10%
Slotervaart overig	Aantal	4	3	4	1	12
	%	14%	17%	24%	11%	16%
Stadsdeel Osdorp	Aantal		1			1
	%		6%			1%
Stadsdeel Geuzenveld/Slotermeer	Aantal	1	1			2
	%	3%	6%			3%
Anders, binnen Amsterdam	Aantal	5	3			8
	%	17%	17%			11%
Anders, buiten Amsterdam	Aantal	2				2
	%	7%				3%
Totaal	Aantal	29	18	17	9	73
	%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel B3-3: Relatie tussen huishoudenssamenstelling en eerste voorkeur woningtype.

		Alleen- staand	Twee volw. zonder kinderen	Twee volw. met kinderen	Eenouder- gezin	Totaal
Portieketage woning zonder lift	Aantal	3	2	2	2	9
	%	10%	12%	12%	22%	13%
Bovenwoning	Aantal	5	2			7
	%	17%	12%			10%
Benedenwoning	Aantal	3	5	2	3	13
	%	10%	29%	12%	33%	18%
Etagewoning/flat met lift	Aantal	10	3	1		14
	%	35%	18%	6%		19%
Eengezinswoning	Aantal	3	4	12	4	23
	%	10%	24%	71%	44%	32%
Seniorenwoning	Aantal	2				2
	%	7%				3%
3 kamers	Aantal	1				1
	%	3%				1%
Appartement	Aantal	1				1
	%	3%				1%
Beschermd wonen	Aantal	1				1
	%	3%				1%
Koopwoning	Aantal		1			1
	%		6%			1%
Totaal	Aantal	29	17	17	9	72
	%	100%	100%	100%	100%	100%